

УДК 343.14

Новицький Андрій Миколайович,доктор юридичних наук, професор, заступник директора
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-6860-9654**Пунда Олександр Олегович,**доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Хмельницького національного університету, м. Хмельницький, Україна
ORCID ID 0000-0002-9175-3141

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЗА ФАКТАМИ ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ КОРУПЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ

У статті розглядаються особливості розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення правопорушень корупційного характеру.

Наголошується, що провідне значення на початковому етапі розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення корупційних кримінальних правопорушень мають відігравати оперативно-розшукові заходи. Зазначається, що існує об'єктивна необхідність подальшого розвитку криміналістичної характеристики корупційних кримінальних правопорушень.

Ключові слова: *корупція, корупційне кримінальне правопорушення, неправомірна вигода, кримінальне провадження, слідчі дії, докази, початковий етап розслідування, криміналістична методика, слідча ситуація.*

Протидія корупційній злочинності та хабарництву є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, розв'язання якої для багатьох держав є надзвичайно важливою і складною справою. Це повною мірою стосується України, для якої хабарництво давно перетворилося на деструктивний чинник, що загрожує національній безпеці і основам конституційного ладу держави. Корупція – це складне правове явище, детерміноване значною кількістю факторів різноманітної соціально-правової природи. Відповідно, і антикорупційна політика держави повинна мати комплексний характер та реалізовуватися за допомогою різноманітних правових механізмів та правових засобів різної галузевої приналежності. При цьому пріоритет слід віддати саме напрацюванню методик протидії корупційним проявам та порядку їх розслідування. Актуальність проблеми яскраво демонструє правова статистика вчинення кримінальних правопорушень. Так, у 2016 р. було зафіксовано 1 тисячу 578 випадків отримання неправомірної вигоди, у 2017 – 2 тис. 86, у 2018 – 2 тис. 189, у 2019 – 1 тис. 744, у 2020 – 1 тис. 607, за пів року 2021 – 1 тис. 143. Найбільше підозр вручили у 2016 р. – 758, до суду направили 594 провадження. З кожним роком кількість підозр і скерованих до суду справ зменшується, як і кількість вироків, які набули чинності. Водночас за 2016 р. антикорупційні органи зареєстрували 3 тис. 360 випадків зловживання владою або службовим становищем,

у 2017 – 3 тис. 995, у 2018 – 3 тис. 589, у 2019 – 4 тис. 371, у 2020 – 4 тис. 60, за півроку 2021 – 2 тис. 423. Найбільше підозр і направлених до суду проваджень було у 2018 р. – 301 і 250 відповідно. При цьому засуджено осіб за цією статтею набагато менше: у 2016 р. законну силу набрали 22 вироки, у 2017 – 16, у 2018 – 5, у 2019 – 2, у 2020 – 6. Найменше реєструється правопорушень за статтею злживання впливом: у 2016 р. – 254, у 2017 – 249, у 2018 – 285, у 2019 і 2020 – по 193, за пів року 2021 – 140 [1].

Таким чином, протидія корупції та суспільно небезпечному явищу – хабарництву (наголошуємо, що нормативно-правові зміни та широке запровадження категорії “неправомірна вигода” абсолютно не змінюють об’єктивної суті цього явища), як найбільш небезпечному її прояву, повинна здійснюватися на основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб. У процесі правової протидії корупції доцільно використати юридичні засоби різної галузевої природи, забезпечуючи їх узгоджене використання. Велике значення у справі правової протидії корупції мають заходи адміністративного, дисциплінарного впливу на корупційну поведінку, а також реалізація комплексних заходів щодо запобігання зазначеній суспільно небезпечній поведінці, спрямованих на усунення її причин та умов. Водночас наразі можливості адміністративного, трудового та іншого некримінального законодавства не задіяні у боротьбі з корупцією у повному обсязі.

За останні роки в Україні було прийнято низку спеціальних антикорупційних законів, унесено доповнення та зміни до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів антикорупційного спрямування. Проте практика правозастосування доводить неефективність та недостатність сучасних правових засобів протидії хабарництву [2].

Ускладнює ситуацію і постійне реформування кримінально-процесуальної сфери, що створює певні труднощі у площині практичної реалізації завдань кримінального судочинства. Зміни кримінального процесуального законодавства відбуваються без урахування необхідності вибудовувати архітектуру криміналістичного забезпечення процесу розслідування. Фактично ми стикаємося з ситуацією “дезорганізації” окремих методик розслідування злочинів, що особливо яскраво демонструє проблематика розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

На сьогодні комплексних спеціальних досліджень із зазначеної проблематики ще немає. Окремим питанням протидії проявам хабарництва засобами кримінально-правової, кримінально-процесуальної та оперативно-розшукової діяльності присвячувалися праці О.М. Бандурки, Б.А. Бурбело, О.Ф. Долженкова, О.О. Дудорова, О.М. Джузи, В.М. Дрьоміна, І. П. Козаченка, М.В. Корнієнка, Н.В. Кимлик, Р.В. Кимлик, І.Є. Мезенцева, Є.В. Невмержицького, В.О. Навроцького, Д.О. Олійника, В.Л. Ортинського, М.М. Перепелиці, В.М. Трепака, В.В. Шмигельського, В.І. Янушко та ін.

Процес протидії корупції в Україні супроводжується постійною зміною антикорупційного законодавства, неузгодженістю дій між антикорупційними та іншими правоохоронними органами, безсистемністю участі в антикорупційній

діяльності інститутів громадянського суспільства. Недосконалість організаційного і функціонального компонентів державного механізму протидії корупції, незавершеність антикорупційної реформи негативно впливають на результати протидії корупції [3]. Водночас науковий аналіз зазначеної проблематики визначається також становленням комплексного законодавства у сфері протидії корупційним правопорушенням, реформуванням антикорупційних норм кримінального закону, суміжного з ним охоронного та регулятивного законодавства. Антикорупційна політика вимагає подальшого пошуку та більш ефективного використання нових юридичних ресурсів з метою зміцнення правових засад протидії цьому протиправному явищу.

Отже, мета нашої статті – здійснити комплексний загальнотеоретичний аналіз проблем криміналістичної методики розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення правопорушень корупційного характеру.

Безсумнівною є необхідність вирішення питання, яке стоїть сьогодні перед законодавцем, стосовно внесення змін до кримінального законодавства в частині відповідальності за злочини у сфері службової діяльності. Посягаючи на встановлений порядок управління соціальними справами, перетворюючи його на систему неприпустимих способів вирішення різноманітних особистих та інших приватних проблем за допомогою реалізації протиправних інтересів окремих посадових осіб, представників управлінського персоналу комерційних та некомерційних організацій, а також окремих громадян, корупція спотворює основи нормальних взаємин між державою та громадянським суспільством.

Корупційні правопорушення впливають на різні за своїм характером об'єкти: конституційні права та свободи людини і громадянина, економічний порядок, якість та ефективність управління, інтереси державної служби, служби органів місцевого самоврядування, комерційних та інших організацій. Предметом корупційного правопорушення можуть охоплюватися як майнові, так і немайнові вигоди.

Що стосується об'єктивної сторони корупційних правопорушень, остання полягає в активній формі поведінки, яка полягає у передачі або (і) отриманні відповідних неправомірних вигод. Суб'єктивна сторона корупційного правопорушення характеризується прямим умислом, а також корисливою та (або) іншою особистою зацікавленістю. Суб'єкти корупційного правопорушення (фізичні та юридичні особи) мають різну правову характеристику та втягаються у “загальні” та “спеціальні” юридичні конструкції. У сучасному суспільстві також поширені такі форми корупційної поведінки, юридичну відповідальність за які не встановлено, проте від цього їх соціальна небезпека (шкідливість) не стає меншою. До таких форм поведінки відноситься протекціонізм і кумівство, які порушують принцип рівності громадян при прийнятті на службу тощо.

Протидія корупційним проявам у суспільстві зовсім не означає, що постає питання про виняткове посилення кримінальної відповідальності за зазначені форми поведінки. Навпаки, слід використовувати різні види та форми правового впливу.

У цьому контексті слід звернути увагу на деякі законодавчі неузгодження, які безпосередньо і негативно впливають на ефективність протидії цим злочинним правопорушенням.

У силу правової природи феномена корупції, а також формальної визначеності у законодавстві багатьох пов'язаних категорій, поняття корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією, знаходить певний час пряме закріплення у кримінальному законодавстві [2]. Водночас категорія “корупційне правопорушення” має міжгалузевий характер і включає корупційне адміністративне правопорушення, корупційне дисциплінарне порушення, корупційне правопорушення, яке тягне за собою дисциплінарну відповідальність, та корупційне кримінальне правопорушення. В умовах посилення міжгалузевих зв'язків об'єднуючим для всіх цих проявів суспільно-небезпечного явища є можливість напрацювання універсальної методики їх розслідування.

Корупційне кримінальне правопорушення співвідноситься з поняттям корупційної діяльності як приватне із загальним. Корупційна діяльність може включати як одне, так і групу корупційних правопорушень. У криміналістичному розумінні кримінальні корупційні злочини – це специфічний вид протиправної поведінки, що підпорядковується певним закономірностям і відображається назовні у вигляді різного роду слідів.

Корупційні кримінальні правопорушення, безумовно, належать до категорії діянь з високим ступенем латентності, чому значною мірою сприяє пасивність осіб, поінформованих про такі правопорушення, їхнє небажання повідомляти про такі факти до правоохоронних органів. Тому для якісного розслідування, і насамперед для своєчасного виявлення та порушення таких кримінальних проваджень, необхідно підвищити ефективність взаємодії слідчих, які розслідують корупційні кримінальні правопорушення, з оперативними співробітниками, представниками інших правоохоронних органів, спеціалістами, експертами, контрольно-ревізійними органами. Це значною мірою може сприяти посиленню процесуальної ефективності діяльності контролюючих органів та їхньою взаємодією з правоохоронними органами; належним оперативним супроводом розслідування корупційних кримінальних правопорушень; координацією діяльності оперативних служб під час проведення оперативно-розшукових заходів; підвищенням рівня кваліфікації та високою службовою дисципліною оперативних співробітників зі збирання первинних матеріалів та закріплення зібраних доказів; якісною взаємодією між оперативними службами на стадії реалізації оперативних матеріалів та порушення кримінальних проваджень.

Корупцію, з криміналістичного погляду, можна визначити як самостійну групу кримінальних правопорушень, що включає корупційні кримінальні правопорушення або кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, які полягають у різного роду зловживаннях будь-якими посадовими особами своїми повноваженнями з метою отримання різноманітних неправомірних майнових та немайнових благ, неправомірних вигод та переваг для себе особисто чи третіх (як юридичних, так і фізичних) осіб.

Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень у сфері корупційної діяльності, як і будь-яка класифікація, має передбачати диференціацію діянь на більші чи менші групи, виходячи з певного критерію. Усього примітка до ст. 45 КК України містить перелік 14 окремих статей, які об'єднані єдиним терміном “корупційні злочини” [2].

Наприклад, кримінальна відповідальності за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою у структурі корупційної злочинності охоплює комплекс кримінально караних суспільно-небезпечних діянь, до яких відносяться кримінальні правопорушення визначені: ст. 365-2 “Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги”; ст. 368 “Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою”; ст. 368-2 “Незаконне збагачення”; ст. 368-3 “Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми”; ст. 368-4 “Підкуп особи, яка надає публічні послуги”; ст. 369 “Пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі”; ст. 369-2 “Зловживання впливом”; ст. 370 “Провокація підкупу КК України” [2].

Наголосимо, що на момент згаданих змін, у криміналістичній теорії вже тривалий час існували історично виправдані і досить багаті напрацювання щодо методики розслідування службових злочинів корупційного характеру. Паралельний і практично одночасний процес “революційних” змін матеріального та процесуального законодавства (20 листопада 2012 року вступив у силу новий Кримінальний процесуальний кодекс України (надалі – КПК України) фактично започаткував необхідність їх “ревізії”. Так, нині діючий КПК України суттєво змінив процедуру провадження в кримінальних провадженнях, що вимагає адекватного перегляду і методологічних підходів до початкового етапу розслідування кримінальних проваджень за фактами прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Передусім це пов’язано з появою такого кримінально-процесуального інституту, як негласні слідчі (розшукові) дії [4]. Проблему можна сформулювати так – наскільки є виправданим доповнення криміналістичної методики розслідування кримінальних проваджень щодо корупційних кримінальних правопорушень інститутом негласних слідчих (розшукових) дій і чи не достатнім є використання виправданих часом заходів оперативно-розшукової діяльності?

Безперечно, що корупційні кримінальні правопорушення є різноплановими, тому і тактика та методика їх розслідування матиме багато особливостей та відмінностей. Розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених корумпованими посадовими особами, у плані слідчих ситуацій початкового етапу має свою специфіку, яка характеризується: видом та сферою діяльності посадової особи; компетенцією посадової особи, колом її повноважень та службових обов’язків; безпосередньою фазою (етапом) діяльності, де відбувається злочинна діяльність; систематичністю злочинних дій, що характеризує тривалість корупційних зв’язків, а отже, і необхідністю встановлювати обставини всіх злочинних фактів, а не лише зазначених у заявах чи повідомленнях, а також конкретними умовами збирання, дослідження та оцінки доказів у справі.

Ми розглядаємо криміналістичну характеристику службових злочинів корупційної спрямованості як ієрархічну, за ступенем криміналістичної значущості, систему елементів, що визначаються способом та механізмом їх вчинення, характером суб’єктів указаної діяльності, сферою та особливостями основної службової діяльності, у якій задіяні особи, які вчинили такий злочин, тощо. У межах криміналістичної характеристики суб’єктів корупційних злочинів слід зазначити, що найчастіше такі діяння здійснюються особами середнього віку, високого освітнього

рівня, які працюють на державних посадах тривалий час, раніше не притягувалися до кримінальної відповідальності. Корупція – переважно чоловічий вид злочинної діяльності. До елементів внутрішньої структури службових злочинів відносимо: особу злочинця службових злочинів; мету, мотиви скоєння злочину з перевагою корупційних інтересів; наявність і порушення системи законодавчих актів та інших правових норм, що визначають повноваження і функції службових осіб; обстановку вчинення злочину, куди, окрім часу, місця та інших факторів злочину, входить і специфіка службового середовища; механізм учинення злочину [5].

Варто зазначити, що початковий етап будь-якого розслідування – це важливий напрямок роботи, спрямований на збирання фактичних даних, які в подальшому мають стати достатніми для прийняття рішення у провадженні. У цьому випадку особливостями діяльності слідчого буде швидкість реагування на докази, які можуть бути знищеними, спрямування зусиль на розкриття правопорушення “по гарячих слідах”, встановлення та затримання винних [6, С. 102].

Якщо кілька років тому науковці називали такий класичний алгоритм слідчих дій на початковому етапі розслідування корупційних правопорушень: 1) виїмка і огляд документів; 2) обшук за місцем роботи і проживання; 3) допит посадової особи; 4) очні ставки; 5) призначення експертиз. Нині очевидним є недостатність такого набору дій, і сьогодення вимагає якраз попереднього проведення негласних слідчих (розшукових) дій, з метою викриття злочинних домовленостей щодо отримання неправомірної вигоди посадовцем [7].

На початковому етапі розслідування зазвичай здійснюється за умов трьох типових ситуацій, відповідно до яких проводиться певний комплекс слідчих дій: надійшла заява про факт вимагання неправомірної вигоди з боку посадової особи, яка ще не передана хабароодержувачу; отримана інформація про корупційне кримінальне правопорушення з оперативних джерел; співучасникам, які діють у змові, про це невідомо; заявник з’явився з повинною і повідомив про факт передачі, що вже відбувся, – отримання неправомірної вигоди. Зазначені слідчі ситуації детермінують особливі алгоритми дій слідчого щодо їх вирішення, яке часто здійснюється за умов тактичного ризику та протидії з боку зацікавлених осіб.

Корупційні злочини найчастіше вчиняються: в особистих цілях, для отримання будь-яких благ та переваг для себе особисто, своїх близьких; для задоволення інтересів третіх осіб; для задоволення так званих корпоративних інтересів, тобто інтересів будь-яких груп і спільнот (комерційних, злочинних тощо), до яких має законне або незаконне відношення суб’єкт злочину.

Сприяючими факторами (мотивами) осіб, які вчиняють корупційні злочини, можуть виступати: прагнення до особистих переваг (привілеїв) у вигляді негайного або перспективного особистого збагачення (перспектива побічних доходів); прагнення до “компенсації” або оплати своїх зусиль по службі (суб’єктивне сприйняття недостатності оплати власної праці); “хабарництво” в силу потреби (для вирішення особистих проблем, погашення власних боргів); створення матеріальних чи службових переваг для себе, своїх близьких чи третіх осіб; вплив через шантаж, напружені відносини з товаришами по службі та деякі інші мотиви.

Тактика і методика розслідування корупційних кримінальних правопорушень на сьогодні залежать від внесення змін до національного законодавства у частині

закріплення у КПК України реальної можливості доказування усічених складів корупційних злочинів, тобто проведення контролю за вчиненням корупційних злочинів без прив'язування до ступеня тяжкості. Крім того, разом із такими змінами необхідним є кардинальний перегляд ставлення до слідчої тактики та методики розслідування злочинів, використання цифрових доказів та їх експертного дослідження. Без урахування на законодавчому рівні указаних нововведень багато в чому протидія корупції в Україні матиме декларативний характер [7].

Наголосимо, що серед оперативно-розшукових дій особливе місце посідають оперативні експерименти. Можливість їхнього оперативного застосування не викликає сумніву, а доцільність та ефективність вже доведена науковими дослідженнями та практикою офіційної правоохоронної діяльності. У всій своїй гостроті це питання має втілення у контексті проблеми провокації хабаря та схилення особи до відмови від доведення злочину до кінця. У цьому контексті викликає подив закріплення у кримінально-процесуальному законодавстві категорії “спеціальний слідчий експеримент” за відсутності посилання на можливість провадження експериментальних дій у межах оперативно-розшукових заходів. Право на провадження спеціального слідчого експерименту закріплено у ст. 271 КПК України (контроль за вчиненням злочину), водночас на цю статтю також є бланкетне посилання у п. 2 ст. 8 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність”, зокрема це право “проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь [8]. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупок здійснюється згідно з положеннями ст. 271 Кримінального процесуального кодексу України” [4].

Водночас серед прав підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, незважаючи на ст. 271 КПК України, немає права на провадження експериментів або імітування обстановки злочину, про що також йдеться у ст. 271 КПК України. Зазначена ситуація вимагає зміни, а можливість використання експерименту поширення і на сферу оперативно-розшукової діяльності [4].

Процесуальною метою таких заходів виступає отримання доказової інформації, яка б сама по собі, без інших джерел доказів, з абсолютною об'єктивністю доводила б факт вчинення злочину та причетність конкретної посадової особи до цього. Практичною частиною оперативного експерименту є створення керованих умов при передачі-отриманні неправомірної вигоди. Тобто, оперативний експеримент може бути використаний не лише субсидіарно до такої оперативної комбінації, а може також бути самостійним заходом оперативно-розшукового характеру.

Підсумовуючи, наголосимо на таких принципових положеннях щодо питань початкового етапу досудового розслідування:

1. У криміналістичному розумінні кримінальні корупційні злочини – це специфічний вид протиправної поведінки, що підпорядковується певним законодавчим нормам і відображається зовні у вигляді різного роду слідів.

2. Провідне значення на початковому етапі розслідування кримінальних проваджень за фактами вчинення корупційних кримінальних правопорушень повинні відігравати оперативно-розшукові заходи. Негласні слідчі (розшукові)

дії не повинні і не можуть підмінити використання виправданих часом оперативно-розшукових заходів – на удосконалення процесу провадження та процедур використання у доказуванні останніх має бути спрямована увага на сучасному етапі.

3. Вважаємо за потрібне внести відповідні доповнення до змісту ст. 8 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність”, доповнивши пункт 2 словосполученням у такій редакції: “...проводити оперативний експеримент з використанням оперативно-технічних засобів...”.

4. Існує об’єктивна необхідність подальшого розвитку криміналістичної характеристики корупційних кримінальних правопорушень. При цьому до елементів криміналістичної характеристики корупційних кримінальних правопорушень необхідно включити типові відомості про суб’єктів корупційних правопорушень, спосіб вчинення, обстановку, місце і час їх вчинення, предмет корупційного кримінального правопорушення, особливості протидії майбутньому або здійснюваному розслідуванню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корупція у цифрах: як змінюється кількість покараних, оцінка українців і місце у рейтингах. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/23/infografika/suspilstvo/korupciya-cyfrax-yak-zminuyetsya-kilkist-pokaranyh-oczinka-ukrayincziv-misce-rejtynhax> (дата звернення: 03.11.2022).
2. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.11.2022).
3. *Трепак В.М.* Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 444 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 03.11.2022).
5. *Бурбело Б.* Основи методики розслідування злочинів, пов’язаних із корупцією. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2015. № 2 (70). С. 233–239. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/699> (дата звернення: 03.11.2022).
6. *Кимлик Н.В., Кимлик Р.В.* Розслідування злочинів, пов’язаних із корупцією. *Міжнародний юридичний вісник: зб. наук. праць Нац. ун-ту держ. податкової служби України*. 2014. Вип. 1(1). С. 102–107.
7. *Мезенцева І.Є.* Тактика і методика розслідування корупційних злочинів. *Криміналістика і судова експертиза*. Вип. 62. С. 129–138.
8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2135-12>. (дата звернення: 03.11.2022).

REFERENCES

1. Koruptsiia u tsyfrakh: yak zminiuietsia kilkist pokaranykh, otsinka ukrainsiv i mistse u reitynhakh. “Corruption in numbers: how the number of people punished, the evaluation of Ukrainians and their place in the rankings change”. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/23/infografika/suspilstvo/korupciya-cyfrax-yak-zminuyetsya-kilkist-pokaranyh-oczinka-ukrayincziv-misce-rejtynhax> (Date of Application: 03.11.2022) [In Ukrainian].
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. “Criminal Code of Ukraine dated April 5, 2001 No. 2341-III”. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (Date of Application: 03.11.2022) [In Ukrainian].
3. *Trepak V.M.* (2020). Protydiia koruptsii v Ukraini: teoretyko-prykladni problem. “Combating corruption in Ukraine: theoretical and applied problems”: monograph. Lviv: Ivan Franko Lviv National University. 444 p. [In Ukrainian].
4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. “Criminal Procedure Code of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI”. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Date of Application: 03.11.2022) [In Ukrainian].

5. *Burbelo B.* (2015). Fundamentals of the methodology of investigation of crimes related to corruption. Bulletin of the E.O. Didorenko Luhansk State University of Internal Affairs, 2(70), P. 233-239. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/699> (Date of Application: 03.11.2022) [In Ukrainian].

6. *Kymlyk N.V., Kymlyk R.V.* (2014). Rozsliduvannia zlochyniv, poviazanykh iz koruptsiieiu. "Investigation of crimes related to corruption". International Legal Bulletin: a collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine. Issue 1 (1). P. 102–107 [In Ukrainian].

7. *Mezentseva I.Ye.* Taktyka i metodyka rozsliduvannia koruptsiinykh zlochyniv. "Tactics and methods of investigating corruption crimes". Forensics and forensic examination. Vol. 62. P. 129–138. [In Ukrainian].

8. Pro operativno-rozshukovu diialnist. "On operational investigative activity: Law of Ukraine dated 02.18.1992 No. 2135-XII". URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2135-12> (Date of Application: 03.11.2022) [In Ukrainian].

UDC 343.14

Novytskyi Andrii,

Doctor of Juridical Sciences, Professor,

Deputy Director of the State Research Institute MIA Ukraine,

Kyiv, Ukraine,

ORCID ID 0000-0001-6860-9654

Punda Oleksandr,

Doctor of Juridical Sciences, Docent, Associate Professor of the

Department of Law of Khmelnytskyi National University,

Khmelnyskyi, Ukraine,

ORCID ID 0000-0002-9175-3141

PECULIARITIES OF THE INVESTIGATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS ON THE FACTS OF COMMITTING CORRUPTION OFFENSES

The article is devoted to the peculiarities of investigating criminal proceedings on the facts of corruption offenses. Corruption constitutes a complex legal phenomenon, which is determined by a considerable number of factors of a diverse socio-legal nature. As a result, the policy against corruption should have a comprehensive feature and to be implemented with the assistance of various legal mechanisms and legal means from different areas. Authors emphasize that in the criminological sense, criminal corruption crime is a specific type of unlawful behavior, which is subject to specific patterns, and reflexes outside in the form of various traces. As noted, operational-investigative activities should play a leading role at the beginning of a criminal investigation into criminal corruption offenses. Silent investigative (investigative) actions cannot and should not replace the use of justified by time operational and investigative measures. Today, we have to pay attention to improvement of the process of proceedings and procedures of use in proving. There is suggested additions to the contents of Article 8 of the Law of Ukraine "On operative and investigative activities". In particular, the Item 2 of the Article 8 should be added with the

© Novytskyi Andrii, Punda Oleksandr, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.4\(58\).18](https://doi.org/10.36486/np.2022.4(58).18)

Issue 4(58) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

following words combination: “...to conduct an operative experiment, using operative and technical means...”. The author outlined, the objective necessity of developing the criminalistics of criminal offenses of corruption for further existence. At the same time, components of criminalistic characteristic of criminal corruption offenses have to include typical data on entities of corruption offenses, way of committing, conditions, the place, and the time of committing, the subject of a corruption criminal offense, and peculiarities of counteraction to the future or committing investigation.

Keywords: corruption, criminal corruption offense, undue benefit, criminal proceeding, search acts, proofs, the beginning stage of the investigation, criminalistics methods, investigative situation.

Отримано 02.12.2022